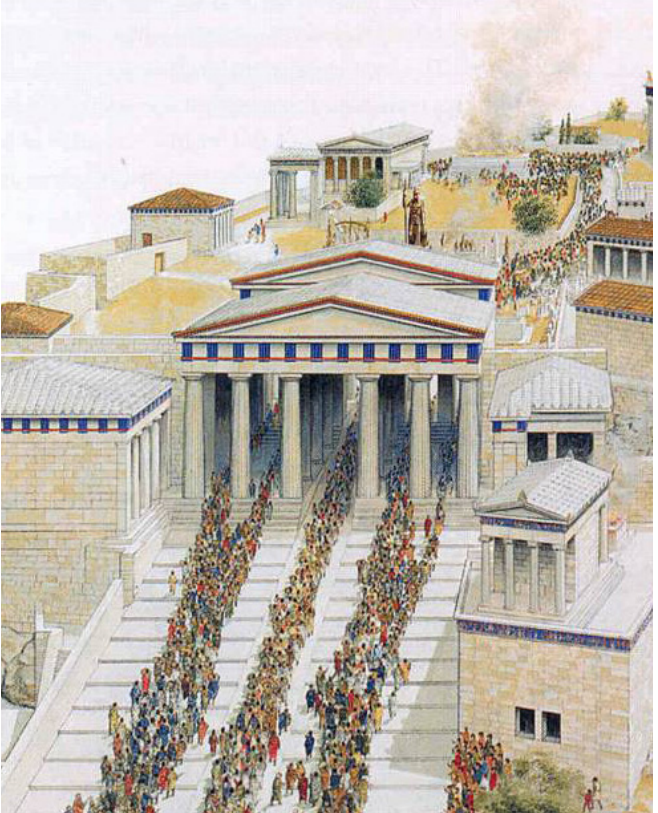

idea

PLUTARK

ÜN LÜ YUNANLI VE ROMALILARIN YAŞAMLARI

THESEUS • ROMULUS

İDEA B1 2011/02

- 1-2. THESEUS; ROMULUS; KARŞILAŞTIRMA
3-4. LİKURGUS; NUMA POMPILIUS; KARŞILAŞTIRMA
5-6. SOLON; POPLICOLA; KARŞILAŞTIRMA
- 7-8. THEMİSTOKLES; CAMILLUS
9-10. PERİKLES; FABIUS; KARŞILAŞTIRMA
11-12. ALKİBİADES; CORIOLANUS; KARŞILAŞTIRMA
- 13-14. TİMOLEON; AEMILIUS PAULUS; KARŞILAŞTIRMA
15-16. PELOPİDAS; MARCELLUS; KARŞILAŞTIRMA
17-18. ARİSTİDES; MARCUS CATO; KARŞILAŞTIRMA
- 19-20. FİLOPOEMEN; FLAMININUS; KARŞILAŞTIRMA
21-22. PYRRHUS; CAIUS MARIUS
23-24. LYSANDER; SYLLA; KARŞILAŞTIRMA
- 25-26. KİMON; LUCULLUS; KARŞILAŞTIRMA
27-28. NİKİAS; CRASSUS; KARŞILAŞTIRMA
29-30. SERTORİUS; EUMENES; KARŞILAŞTIRMA
- 31-32. AGESİLAUS; POMPEY; KARŞILAŞTIRMA
33-34. ALEXANDER; SEZAR
35-36. FOKİON; GENÇ CATO
- 37-38. AGİS ve KLEOMENES;
39-40. TIBERİUS GRACCHUS ve CAIUS GRACCHUS;
KARŞILAŞTIRMA (DÖRTLÜ)
- 41-42. DEMOSTHENES; CICERO; KARŞILAŞTIRMA
43-44. DEMETRİUS; ANTONY; KARŞILAŞTIRMA
45-46. DİON; MARCUS BRUTUS; KARŞILAŞTIRMA
47. ARATUS
48. ARTAXERXES
49. GALBA
50. OTHO

PLUTARK

Yaşamlar

THESEUS

•

ROMULUS

Çeviren

Meriç Mete

idea • istanbul

İDEA CEP KİTAPLARI — 002

İdea Yayınevi
Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul
iletisim@ideayayinevi.com
www.ideayayinevi.com

Bu çeviriler için © MERİÇ METE 2005

PLUTARK

Yaşamlar

THESEUS VE ROMULUS

Birinci Baskı 2005

İDEA CEP KİTAPLARINDA İkinci Baskı 2011

*Bu çeviri The Loeb Classical Library yayını ve
The Dreyden Translation temel alınarak yapılmıştır.*

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü

İdea Yayınevinin ön izni olmaksızın

yeniden üretilemez.

İDEA CEP KİTAPLARI DİZİSİ 002 / TARİH 1

SÜRELİ YAYIN

YAYININ ADI: Plutark, *Yaşamlar, Theseus ve Romulus*

YETKİ SAHİBİ / SORUMLU MÜDÜR: ALİYE ZEYNELOĞLU

YÖNETİM YERİ: İDEA YAYINEVİ

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul

YAYININ SÜRESİ: 30 GÜNDE BİR

BASKI: BAYRAK MATBAASI

Davutpaşa Cad. 14/2 34015 Topkapı — İstanbul

DAĞITIM: YAYSAT

Doğan Medya Tesisleri, Hoşdere Yolu 34517 Esenyurt — İstanbul

Printed in Türkiye

ISSN 2146-1252

İDEA B1 2011/02

İçindekiler

Theseus — 7

Romulus — 47

Theseus ve Romulus'un Karşılaştırması — 92

ÖZEL ADLAR DİZİNİ — 98

SÖZLÜK — 104

DİZİN — 105

THESEUS
(EFSANE)

Theseus
ΘΗΣΕΥΣ

I. Tıpkı, Ey Sossie Senekios,¹ coğrafyacıların dünyanın bilmedikleri bölgelerini haritalarının kıyılarına sürmeleri ve “Ötelerde uzanan bölgelerin yabanıl hayvanlarla dolu susuz çöl” ya da “yanına yaklaşılmaz bataklık” ya da “İskit buzu” ya da “donmuş deniz” oldukları yolunda açıklamalar yapmaları gibi, ben de, *Koşut Yaşamlar* üzerine bu yazılarımda olası uslamlama tarafından erişilebilecek ve olguları ele alan bir Tarih için temel olabilecek zaman dönemlerini taradığıma göre, daha erken dönemler için diyebilirim ki, “Bunların ötesinde şairlerin ve masalcıların tansık ve uydurmalarla dolu dünyalarından, bir kuşku ve belirsizlik dünyasından başka birşey yoktur.”

Gene de yaşamacı Likurgus ve kral Numa üzerine olan bölümü yayımladıktan sonra düşündüm ki, değil mi ki çalışmam beni böylesine gerilere getirdi, pekala daha da öteye Romulus’a dek gidebilirdim. Ve kendime (tıpkı Aeskhylos’un dediği gibi) —

*“Kim böyle bir savaşçıyla dövüşmeyi göze alabilir?
Kimi çıkarayım karşısına? Kim bunu hak eder?”*

diye sorarken, öyle göründü ki güzel ve ünlü Atina kentinin kurucusunu yenilmez ve şanlı Roma’nın babasına karşı ve koşut almaktan daha iyisini yapamazdım.

¹Sossie Senekios (Σόσσιε Σενεκίωσ) Plutark’ın Roma’da kalışı sırasında kazandığı dostlarından biri. Senekios İS 98 ile 107 yılları arasında dört kez konsüllük yaptı. Plutark ayrıca *Demostenes*’in ve *Dion*’un açılışlarında da ona seslenir ve böylece bu kitapları ona adanmış olur.

Öyleyse umalım ki öykü sağıın Tarih niteliğini kazanacağı bir düzeye dek Usun arındırmasından geçsin. Ama nerede güvenilir olmaktan uzaklaşacak ve olası bir olguya benzemeyi yadsıyacak olursa, antikçağ öykülerini hoşgörü ile kabul edecek denli incelik gösterebilen okuyucularla karşılaşmak için dua edeceğim.

II. Theseus bana pekçok bakımdan Romulus'u andırıyor göründü. İkisi de evlilik dışında ve belirsiz ana-babalardan doğdukları için tanrılardan gelmiş biliniyorlardı: —

“Tüm dünyanın kabul ettiği gibi, ikisi¹ de savaşçıydı.”²

İkisi de beden gücünü eşit bir düşünce dinçliği ile birleştiriyordu. Dünyanın en ünlü iki kentinden, Roma ve Atina'dan birini Romulus kurdu, ötekini Theseus bir yerleşim noktası yaptı. İkisi de kadınlara tecavüz etmekle suçlandı. Bundan başka, ikisi de yurtlarında talihsizliklerden ve ailelerinde kıskançlıklardan kaçmayı başaramadılar. Ve eğer en az şiirsel abartma ile anlatılan öykülerde gerçekliğin yolunu gösteren birşeyler varsa, ikisinin de son günlerinde bile yurttaşları ile çatışma içinde oldukları söylenir.

III. Theseus'un soyağacı baba yanında geriye Eretheos'a ve Attika'ya ilk yerleşenlere dek gider; anne yanında, Pelopides'e. Çünkü Pelopides varıllığının büyüklüğü nedeniyle olduğu gibi çocuklarının sayısı nedeniyle de Peloponez'deki kralların en güçlüsüydü. Kızlarından birçoğunu önde gelen erkeklerle evlendirdi, ve oğullarından birçoğunu kentler arasına onların egemenleri olarak dağıttı. Bunlardan Theseus'un büyükbabası olan Pittheos adında biri küçük Troezen kentinin egemeniydi, ve zamanının bilgisinde ve en büyük bilgelikte yetişmiş olmakla ünlüydü. Günün bilgeliği başlıca şair Hesiodos'a büyük ününü kazandıran ve *İşler ve Günler* adlı kitabında bulunan ahlaksal ilkelerden oluşuyordu.

¹Telemon ve Hektor.

²Homeros, *İlyada*, vii. 281.

Bunlardan Aristoteles¹ tarafından da sözü edilen biri Pittheos'a yüklenir: —

*“Bol ve kesin olmalıdır değerli birine söz verilen ödeme.”*²

Ve Euripides³ Hippolytos'tan “kutsal Pittheos'un öğrencisi” olarak söz ederken, dünyanın Pittheos üzerine ne düşündüğünü gösterir.

Şimdi çocuk isteyen Atina kralı Aigeos'un Püthian rahibesinden ona Atina'ya gelinceye dek hiçbir kadınla ilişkiye girmemesini buyuran ünlü kehaneti aldığı söylenir. Ama kehanetin sözlerinin biraz belirsiz olduğunu düşünen Aigeos Troezen'e giderek tanrının şu sözlerini Pittheos'a iletti: —

*“Gevşetme şarap torbasının boynunu, halkın büyük başkanı, Bir kez daha Atina kentine gelinceye dek.”*⁴

Pittheos görünürde bu karanlık sözlerin ne anlama geldiğini çıkardı ve Aigeos'u kızı Aithras ile yatmaya inandırdı ya da kandırdı. Aigeos daha sonra birlikte olduğu kızın Pittheos'un kızı olduğunu öğrenince ve ondan çocuk doğuracağı kuşkusuna kapılınca, bir kılıç ve bir çift sandal aldı ve bunları içine onları alabilecek denli büyük bir oyugun üzerinde yatan irice bir kayanın altına gizledi. Bundan yalnızca prensese söz etti ve ona eğer ondan bir oğul doğuracak olursa ve eğer çocuk büyüdüğünde kayayı kaldırıp altında bırakılanları çıkarabilirse, onu bu nesnelere birlikte tam bir gizlilik içinde ve yolculuğunu olanaklı olduğu ölçüde herkesten saklayarak ona göndermesini bildirdi; çünkü Pallas'ın⁵ ona sürekli başkaldıran ve çocuğu olmadığı için onu küçümseyen oğullarından çok korkuyordu; bunların sayısı elliydi. Sonra oradan ayrıldı.

¹Fragman 553.

²Pittheos, Dize 370.

³*Hippolitos*, 11.

⁴Bkz. Euripides, *Medea*, 674, 676 (Kirchhoff).

⁵Erkek kardeşi

IV. Aithra bir oğul doğurunca, kimilerinin dediğine göre onu tanıtabilecek simgeler taşın altına *koyulduğu* [θέσιν] için kendisine hemen Theseus adı verildi; ama başkaları ise adını daha sonra Atina'da Aigeos onu oğlu olarak *tanıdığı* [θεμένου] zaman aldığı söyler. Dediklerine göre Pittheos tarafından yetiştirildi, ve Konnidas adında bir bakıcısı ve öğretmeni vardı. Bugün bile Atinalılar Theseus şenliğinden bir gün önce bu öğretmeni için bir koç kurban ederler, anısını Theseus'un yalnızca resimlerini ve yontularını yapan Silanio ve Parrasios'a gösterdiklerinden çok daha haklı nedenlerle onurlandırırılar.

V. O sıralar erkeklik çağına giren gençler için Delfi'ye giderek tanrıya saçlarından bir tutam adamak henüz bir gelenek olduğundan, Theseus da bu amaçla Delfi'ye gitti, ve derler ki orada bugün bile onun onuruna 'Theseiae' denilen bir yer vardır. Ama saçını yalnızca başının ön tarafından kesti — tıpkı Homeros'un¹ Abanteler için söylediği gibi —, ve bu tıraş tarzına yine onun onuruna 'Theseus' adı verildi.

Saçlarını bu tarzda ilk kesenler Abanteler olmuştu, ve bunu kimilerinin sandığı gibi Araplara [Αράβως] öykünme için değil, Misianlara öykünme için de değil, ama savaşçı bir halk oldukları için ve göğüs göğüse çarpışmaya başka her ulustan daha alışkın olarak yakın dövüşü yeğledikleri için yapmışlardı. Arkhilokhos dizeleri ile buna tanıklık eder: —

*“Ne gerilecek yaylar sımsıkı, ne de uçacak sapan taşları
Savaş başlayınca ovada; ama kılıçlar,
İnsana karşı insan, üstlenecek öldürücü işi;
Çünkü bu savaştır — ki onda usta olanlar
Euboi'a'nın efendileridir mızraklarıyla ünlü.”*²

Buna göre, düşmanlarına saçlarından yakalanmamak için onu bu biçimde keserler. Ve dediklerine göre Ma-

¹Homeros, *İliad*, ii. 542.

²Bergk, *Poet. Lyr. Gr.* ii. s. 383.

kedonyalı İskender generallerine Makedon askerlerinin sakallarını tıraş etmeleri buyruğunu verdiği zaman, göz önünde tuttuğu şey hiç kuşkusuz buydu, çünkü çarpışmada bunlardan yakalanmak çok kolaydı.

VI. Aithra bir süre Theseus'tan asıl babasını gizli tuttu, ve Pittheos tarafından babasının Poseidon olduğu yolunda bir haber yayıldı. Çünkü Poseidon'a Troezen halkı tarafından büyük saygı gösterilir, ve kentlerinin koruyucu tanrısı odur. Adaklarda ilk meyvaları ona sunar ve paralarında bir simge olarak onun üç dişli zıpkınını kullanırlar.

Ama gençliğinde Theseus bedensel dinçliğin yanısıra ona denk bir yüreklilik de sergileyince, ve ruhundaki gücün ona denk bir anlayış ve kavrayış inceliği ile birleşmiş olduğunu gösterince, annesi Aithra onu kayaya götürdü ve babası konusundaki gerçeği anlatarak ondan Aigeos'un bıraktığı nesnelere yanına almasını ve deniz yoluyla Atina'ya gitmesini istedi. Theseus kayayı omuzlayıp kolayca kaldırdı, ama yolculuğunu deniz yoluyla yapmayı reddetti, üstelik o yolun çok daha güvenli olmasına ve annesinin ve büyükbabasının bu konudaki dileklerine karşın. Atina'ya kara yoluyla yolculuk çok tehlikeliydi, çünkü henüz yolun hiçbir bölümü açılmış değildi ve hırsız ve uğursuzlardan temizlenmemiştir.

Çağ gerçekten de öyle insanlar yaratmıştı ki, bunlar kol gücünde, ayak çevikliğinde ve beden gücünde sıradanın çok ötesindeydiler ve yorulmak nedir bilmezler, ama güçlerini yerinde ya da yararlı hiçbirşey uğruna kullanmazlardı. Ashında en insanlık dışı davranışlarda bulunmaktan haz duyarlar, üstün güçlerinden yabanıllık ve acımasızlıkta yararlanırlar, önlerine çıkan herşeyi çalar, çırpar ve yokederlerdi. Saygı ve dürüstlüğe, türe ve insanlığa gelince, pekçok insanın bu nitelikleri kendileri haksızlık yapacak denli yürekli olmadıkları ve haksızlığa uğramaktan korktukları için övdüklerini, ve bunların üstünlüğü ele geçirecek denli güçlü insanları ilgilendirmediğini

düşünürlerdi. Herakles bu ülkelerden geçişi sırasında bu yaratıkların bir bölümünü öldürüp yoketti, ama geçerken gözünden kaçan kimileri sıvışıp gizlendiler, ya da aşagılıklarından ötürü gözardı edildiler.

Bundan sonra Herakles talihsizliklerle karşılaştı, ve İfitos'u öldürdükten sonra Lidya'ya [Λυδία] çekilerek uzun bir süre Omfale'ye kölelik yaptı. Bu cinayetten ötürü kendine verdiği bir cezaydı. O zaman Lidya gerçekten de büyük bir barış ve güvenlik dönemi yaşıyordu. Ama Yunanistan'da [Ἑλλάς] ve çevresindeki ülkelerde onları durduracak ve bastıracak hiçbirşey olmadığı için, eski suçlular kendilerini yeniden gösterdiler.

Yolculuk bu nedenle Peloponez'den Atina'ya kara yoluyla gidenler için tehlikeli bir yolculuktu, ve Pittheos haydutlardan ve hırsızlardan her birini uzun uzadıya betimleyerek, ne tür birer canavar olduklarını ve yabancılara neler yaptıklarını anlatarak, Theseus'u deniz yoluyla gitmesi için kandırmaya çalıştı. Ama görünürde Theseus çoktandır gizlice Herakles'in şanı için yanıp tutuşuyor, o kahramana aşırı değer veriyor, ve en büyük heyecanını onun nasıl biri olduğunu anlatanları, ama özellikle onu görmüş ya da onun bir eylemine ya da konuşmasına tanık olmuş olanları dinlemede buluyordu. O günlerde, Miltidiades'in kupasından ötürü gözüne uyku girmediğini söyleyen Themistokles'in kuşaklar sonra yaşayacaklarını yaşadığı bütünüyle açıklı.¹Theseus'un Herakles'in erdemine hayranlığı öylesine büyüktü ki, geceleri düşlerinde kahramanın eylemlerini görür, gündüzleri aynı tutku sürer ve onu benzer eylemlerde bulunmaya kışkırtırdı.

VII. Ve bundan başka, kuzen oğulları oldukları için akraba idiler. Çünkü Aithra Pittheos'un ve Alkmene ise Lisidike'nin kızıydı; ve kız ve erkek kardeşler olan Lisidike ve Pittheos ise Hippodameia'nın ve Pelopos'un çocuklarıydılar. Buna göre, ünlü kuzenin her yerde kötülere karşı

¹Themistokles, iii.

çıkarak karayı ve denizi onlardan temizlerken, buna karşı kendisinin yolda onu bekleyen serüvenlerden kaçmasının korkunç ve dayanılmaz birşey olacağını, bir kaçak gibi denizden yolculuk etmenin ünlü babasını¹ onursuzlaştıracağını ve gerçek babasına soylu doğuşunun kanıtı olarak soylu eylemler ve başarılar sunmak yerine yalnızca bir çift sandal ve kana bulaşmamış bir kılıç teklif etmenin ona yakışmayacağını düşündü. Böyle bir ruhla ve böyle düşüncelerle, hiç kimseye hiçbir haksızlık yapmama, ama ona zorbalık yapacak herkesi püskürtüp cezalandırma kararlılığı içinde yola çıktı.

VIII. Ve böylece ilk olarak Epidauria yakınlarında bir değneği silahı olarak kullanan ve bu nedenle Değnekçi olarak bilinen Perifetes onu yakalayıp ilerleyişini durdurmaya çalıştığı zaman onunla dövüşerek onu öldürdü. Değnek hoşuna gittiği için onu alıp silahı yaptı, ve tıpkı Herakles'in aslan postu ile yaptığı gibi, onu kullanmayı sürdürdü. Ve tıpkı Herakles'in yendiği yabani hayvanın ne kadar büyük olduğunu tanıtlamak için postunu giymesi gibi, Theseus da değneği gerçi onun tarafından yenilmiş olsa da şimdi onun kendi ellerinde yenilmez olduğunu göstermek için taşımaya başladı.

Peloponez kıstağında Çam-Bükücü olarak bilinen Sinis'i tam olarak daha önce kendisinin başka birçok insanı yokettiği yolda öldürdü. Bunu hiçbir alıştırma yapmadan ve bu ağaçları bükme sanatı ile tanışmadan, ama doğal gücün tüm sanat ve alıştırmanın üzerinde olduğunu göstererek yaptı. Bu Sinis'in Perigone adında çok güzel ve alımlı bir kızı vardı. Kız babası ölünce kaçtı. Theseus onu her yerde aradı. Ama Perigone fundalık ve sazlık ve yabani kuşkonmazlarla dolu bir yere gitmişti ve sanki dilinden anlıyorlarmış gibi çocuksu bir suçsuzluk içinde bu bitkilere yalvarıyor ve eğer onu saklayıp kurtaracak olurlarsa bir daha onları kesip yakmayacağına

¹Poseidon; bkz. bölüm vi.

yeminler ediyordu. Ama Theseus ona seslenip saygılı davranacağına ve hiçbir kötülük yapmayacağına söz verince ortaya çıktı. Theseus ile birlikteliği sırasında ona Melanippos'u doğurdu. Daha sonra Theseus onu Oikhalieoslu Euritos'un oğlu Deioneos'a verince yaşamını onunla birlikte sürdürdü. Theseus'un oğlu Melanippos'tan İoksos doğdu ve bu oğul Ornitos'un Karia'ya götürdüğü kolonide ona eşlik etti. İoksidler denilen bir halk arasında hem erkeklerin hem de kadınların bir aile göreneği olarak saz ya da kuşkonmaz yakmayıp onlara saygı göstermeleri ve onurlandırmaları buradan gelir.

IX. Faiae adını verdikleri bir Krommion domuzu vardı ki, yabanıl ve yenilmez bir hayvan ve küçümsemeye gelmez bir düşmandı. Theseus tüm büyük işlerini yalnızca zorunluktan yerine getiriyor görünmesin diye bu domuzla karşılaşmak için yolundan ayrıldı ve onu öldürdü. Ama aynı zamanda yürekli insanın kötülere yalnızca öz savunma uğruna saldırması gerekirken, soylu hayvanlar ile savaşta yaşamını tehlikeye atmak için fırsat araması gerektiğini de düşünüyordu. Kimileri Faiae'nin bir kadın, acımasız ve doymak bilmez bir hırsız olduğunu, Krommion'da yaşadığını ve yaşam ve tavırlarının pisliğinden ötürü Domuz adıyla anıldığını ve daha sonra Theseus tarafından öldürüldüğünü söyler.

X. Bundan başka, Megara sınırlarında Skeiron'u da kayalardan aşağı fırlatarak öldürdü. Anlatıların çoğuna göre, Skeiron yoldan geçenleri soyardı. Ama kimilerine göre, küstahlıktan ve densizlikten ayaklarını yabancılara uzatır, onlara ayaklarını yıkamalarını buyurur, ve onlar bunu yaparken bir tekme ile onları kayalardan aşağı denize yuvarlardı.

Ama Megaralı yazarlar kabul edilen söylence ile çelişerek, ve — Simonides'in¹ dediği gibi — “tüm antikçağı karşılarına alarak,” Skeiron'un bir zorba ya da bir hırsız

¹Fragman 193 (Bergk).

olmadığını, tersine hırsızları cezalandıran biri olarak iyi ve doğru insanların yakın bir dostu olduğunu söylerler. Çünkü, derler, Aiakos tüm Yunanlılar arasında en dürüst insan olarak görülür, Salamisli Kikheros Atina'da tanrısal tapınma ile onurlandırılır, ve Peleos ve Telamonos'un erdemleri tüm insanlarca bilinir. Şimdi, Skeiron Kikheros'un damadı, Aiakas'ın kayınpederi, ve Peleos ve Telamonos'un büyükbabası idi, ve bu sonuncular Skerion ve Khariklous'un kızı olan Endeidos'un oğulları idiler. O zaman, derler, insanların en iyi olanlarının en bayağı olanlarla aile bağları kurmaları, karşılıklı olarak en büyük ve en değerli sözleri alıp vermeleri pek olası değildir. Derler ki, Theseus Skeiron'u Atina'ya ilk yolculuğunda değil ama daha sonra, Eleusis'in egemeni Diokles'i atlatarak kenti Megaralıların elinden aldığı zaman öldürdü. Bu öyküdeki çelişkiler bunlardır.

XI. Theseus Eleusis'te bir güreş karşılaşmasında Arkadyalı Kerkyon'u yendi ve öldürdü. Ve biraz daha uzakta, Erineos'ta Prokrostes olarak da bilinen Damastes'i tıpkı onun tüm yabancılara yaptığı gibi kendi bedenini yatağına uydurmaya zorlayarak öldürdü. Bunu yaparken Herakles'e öykündü, çünkü bu kahraman ona zorbalıkta bulunanları her zaman tam olarak aynı şeyi onlara yaparak cezalandırırdı. Böylece Bousiris'i kurban etti, Antaeos'u güreşte, Kiknos'u teke tek dövüştü, ve Termeros'u kafatasını parçalayarak öldürdü. Aslında, söylendiği gibi, "Termeros yaramazlığı" denilen şey ondan gelir, çünkü Termeros görünürde karşısına çıkanları kafasını onlarınkine vurarak öldürürdü. Böylece Theseus da kötülerini cezalandırma yolunda ilerledi ve bunlar başkalarının onlardan gördüğü aynı zorbalığı ondan gördüler ve türeyi kendi türesizliklerinin tarzında karşılarında buldular.

XII. Yolculuğunda ilerleyip Kefisios ırmağına ulaştığı zaman, Fitalidae'nin ırkıdan insanlar tarafından karşıla-

nıp selamlandı. Onlardan o sıralar gelenek olduğu üzere kandan arındırılmayı isteyince, onu geleneksel ayinlerle temizlediler, ve tanrılara uygun adaklar sunulduktan sonra evlerine çağırıp ağırladılar. Yolculuğunda karşılaştığı ilk incelik bu oldu.

Atina'ya şimdi *Hekatombaeon* denilen *Kronios* ayının sekizinci günü ulaştı. Kente geldiğinde kamu işlerini tam bir karışıklık ve dağınıklık içinde buldu. Aigeos'un ve bütün bir ev halkının özel sorunları da büyük sıkıntılara yol açıyordu. Çünkü Korint'ten oraya kaçan ve büyüleri ile Aigeos'a onu çocuksuzluktan kurtaracağına söz veren Medea onunla birlikte yaşıyordu. Theseus'tan ilkin Medea'nın haberi oldu, ve Aigeos onu tanımadığı için ve ilerlemiş yaşından ötürü kentteki bölünme nedeniyle herşeyden korktuğu için, onu Theseus'u yabancı bir konuk olarak ağırlamaya ve zehirle ortadan kaldırmaya kandırdı. Böylece şölene geldiğinde Theseus önceden kim olduğunu söylemenin iyi olmayacağını düşündü ve babasına onu bulup çıkarması için bir ipucu vermeyi istedi. Et sunulduğunda onu kesmek için kılıcını çekti. Kılıcı hemen tanıyan Aigeos zehirli kadehi yere devirdi ve oğluna sorular sorduktan sonra onu kucakladı. Tüm yurttaşlarını biraraya toplamış olduğundan, önlerinde onu kabul ettiğini açıkça bildirdi. Onlar da kendi paylarına ününün büyüklüğünden ve yiğitliğinden ötürü onu memnuniyetle kabul ettiler. Ve denir ki, kadeh düşerken zehir şimdi Delfinium'da¹ çevresi kapatılmış olan yere döküldü, çünkü orası Aigeos'un evinin bulunduğu yerdir ve tapınağın doğusundaki Hermes'e Aigeos kapısındaki Hermes denir.

XIII. Bundan önce, eğer Aigeos çocuksuz ölecek olursa Pallas'ın oğulları krallığın onlara düşeceğini umuyorlardı. Ama Theseus'un tahta ardıl olduğu bildirilince,

¹Delfi-Apollonu'nun bu kutsal yerinin Olimpieum'un doğusunda olduğu tahmin ediliyor.

ilkın Erekteos'un ailesi ile hiçbir akrabalığı olmaksızın yalnızca Pandion'un evlathğı olan Aigeos'un kral olmasına, ve bunun üstüne bir de salt bir konuk ve bir yabancı olmasına karşın Theseus'un ona ardıl olmaya belirlenmesine çok kızdılar ve savaş açtılar. İki bölüme ayırdılar ve biri başlarında babaları olmak üzere Sfettos'tan açıkça kente doğru yürürken, ikinciler kendilerini Gargettos'ta gizleyerek düşmanlarına iki yandan saldırıda bulunmak amacıyla orada pusuya yattılar. Ama yanlarında Leos adında Agnosioslu bir haberci vardı. Bu adam Theseus'a Pallasların tüm tasarlarını bildirdi. O zaman Theseus hiç beklemeden pusuda yatanların üzerine atıldı ve tümünü yoketti. Bunun üzerine Pallas ile birlikte olan bölük dağıldı.

Bu, derler, Pallene kentinin halkı ile Agnosios kentinin halkı arasında hiçbir evlilik yapılmamasının, ve giderek habercilerin orada geleneksel "*Dinleyin insanlar!*" / "*Akouete leo!*" / "Ακούετε λεῶ" duyurularını yapmalarına bile izin verilmemesinin nedenidir. Çünkü Leos'un ihanetinden ötürü 'Leo' sesinin kendisini duymaktan bile nefret ederler.

XIV. Ama hemen işe koyulmayı ve aynı zamanda halkın sevgisini kazanmayı isteyen Theseus hemen Tetrapolis'te¹ oturanlara hiç de küçümsenmeyecek zararlar veren Marathon boğası ile dövüşmek üzere yola çıktı. Onu yakaladı, sonra kent içinden sağ geçirerek bir gösteri yaptı ve daha sonra Delfi-Apollonu'na adak olarak sundu. Hekale'nin öyküsü, ve bu başarı üzerine Theseus'u kabul edip eğlendirmesi gerçeklikten bütünüyle yoksun görünmez. Çünkü kasaba halkı her yerde toplanır ve Hekalesia dedikleri bir adağı Zeus-Hekalos'a sunar, Hekale'yi onurlandırarak ona sanki küçükmüş gibi 'Hekaline' adı ile seslenirlerdi, çünkü o da Theseus'u eğlendirirken

¹Attika'nın Marathon ve başka üç komşu kasabayı kapsayan bir bölgesinin eski adı.

onun tam bir delikanlı olmasına karşın onu büyüklerin yaptığı gibi okşar ve ona böyle minik adlarla seslenirdi. Filokhoros'un yazdıklarına göre, Hekale Theseus boğa ile dövüşmeye giderken, eğer sağ ve iyi olarak geri dönürse, Zeus'a adak sunacağına ant içtiği ama dönmesinden önce öldüğü için, sözü edilen onurları konukseverliğinden ötürü Theseus'un buyruğu üzerine kazandı.

XV. Çok geçmeden Girit'e verilmekte olan haracın toplayıcıları üçüncü kez geldiler. Bu haraca gelince, birçok yazarın üzerinde anlaştığı öykü şöyledir. Androgeos bir ihanet sonucunda Attika sınırları içinde öldürüldüğü için, yalnızca babası Minos ülkede yaşayanlara sürekli savaş yoluyla büyük bir rahatsızlık vermekle kalmamış,¹ ama tanrılar da ülkelerine büyük yıkımlar getirmişti. Üzerlerine hem kıtlık hem de veba çökmüş, ırmakları kurumuştu. Bilicileri onlara eğer Minos'u yatıştırır ve onunla uzlaşırlarsa tanrıların öfkesinin ve çektikleri sefilliklerin sona ereceğini söyleyince, hemen haberciler gönderdiler ve yakarları sonucunda onunla bir anlaşmaya vardılar. Buna göre her dokuz yılda bir Girit'e haraç olarak yedi genç erkek ve bir o kadar da genç kız göndermeyi kabul ettiler. Öykünün en dramatik biçimi bu genç erkek ve kızların Girit'e varır varmaz Labirentte Minotaur tarafından yokedildiklerini ya da orada bir çıkış yolu bulamadan kendi başlarına dolanıp durarak sonunda yaşamlarına son verdiklerini anlatır. Euripides'in dediği gibi, Minotaur —

*“Kırma bir yaratıktır iki tuhaf şeklin yarattığı,
Birleşmiştir onda iki ayrı doğa — insan ve boğa.”²*

XVI. Ama Filokhoros Giritlilerin ne olursa olsun bunu kabul etmediklerini, Labirentin mahkumların kaçmasını önlemenin dışında rahatsız edici hiçbir yanı olmayan sıradan bir hapisane olduğunu söylediklerini anlatır.

¹Bkz. Platon, *Yasalar*, s. 706.

²Nauck, *Trag. Graec. Frag.*², s. 680.